

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

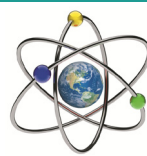

No6(7)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 242 sahifa,
27-iyun, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Muqobil energiya manbalarida yarimo'tkazgichlar fizikasi: quyosh panellarining foydali ish koeffitsiyentini oshirish muammolari	10
<i>Abdullajonova Bashorat Olim qizi</i>	
Xavfsizlik tuyg'usining psixologik mazmuni	13
<i>Bahodirova Marhaboxon Tohirjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirishning innovatsion pedagogik texnologiyalari: kompetensiyaviy yondashuv asosida	17
<i>Boybo'riyeva Saodat O'ralovna</i>	
Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	21
<i>Ergasheva Go'zal Ruzimurod qizi</i>	
Kurash sportida innovatsion mashg'ulot texnologiyalaridan foydalanishning ilmiy-pedagogik asoslari	26
<i>Madumarov Jahongir Urinbayevich</i>	
O'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishda steam texnologiyalarining o'rni va roli	29
<i>Yo'ldoshev Mirjalol Qosim o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt vositalarining bo'lajak o'qituvchilar diagnostik kompetentligini rivojlantirishdagi imkoniyatlari	33
<i>Teshaboyev Akramjon Yuldashevich</i>	
O'qituvchi va talabalar o'rtasidagi kommunikativ o'zaro ta'sir	39
<i>Turdibekova Risolat Shermatovna</i>	
6–7 yoshli bolalarni savodga tayyorlashda didaktik kartochkalar asosidagi leksik o'yinlarning ahamiyati	42
<i>Tursunova Durdona</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlarida zamonaviy ilmiy yondashuvlar: maktab o'quvchilarining jismoniy tayyorgarligi va sport natijalari	46
<i>Xalmirzayev Azizillo Nabijonovich</i>	
Veb-kvest" va "Til portfeli" texnologiyalarini bir butun integrativ model asosida o'quv mashg'ulotlarida qo'llanilishi	49
<i>Yusupova Muxabbat Anatolevna</i>	
Содержание личностно-ориентированного образования и его роль в процессе самостоятельной подготовки студентов	53
<i>Рысова Галия Байбулатовна</i>	
Improving the Methodology for Teaching Lexical and Grammatical Transformations in the Translation of Literary Texts	57
<i>Asadova Zebiniso Makhmudovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik innovatsiyalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari	62
<i>Beketov Nurseit Alijan o'g'li</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida boksni o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	67
<i>Rustamova Zuhro Sanjar qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion yondashuv asosida o'qish darslari samaradorligini metodik takomillashtirishga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	71
<i>To'ychiyeva Zulfiyaxon Abdulxoliq qizi</i>	
Mehrli maktabda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim orqali bolalarning ijtimoiy faolligini oshirish mexanizmlari	76
<i>Tursunova Dildora Ziyadullayevna</i>	
Kasbiy fanlar integratsiyasiga asoslangan dasturiy ta'minot vositasida filologiya yo'nalishi talabalarining axborot kompetentligini rivojlantirish metodikasi	79
<i>Yakubov Baxtiyor Baxriddin o'g'li</i>	
Ta'lim klasterlari faoliyatini avtomatlashtirish va monitoring qilish tizimini joriy etish	83
<i>M. Badalova</i>	

Нравственное воспитание студентов средствами русской классической литературы: современные педагогические подходы.....	86
Родина Ирина Витальевна	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining kasbiy identikligini shakllantirishda psixologik diagnostika va rivojlantiruvchi yondashuvlar	91
Feruz Tohirova	
Tarbiya fanini o'qitish jarayonida xalq pedagogikasidan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	99
Islomova Mushtaribonu Akram qizi	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida multimedia vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	104
Nafisa Tuxtasinova	
Shaxsiy kreativ kompetentlikni rivojlantirishning metodik imkoniyatlari	108
To'xtasinov Dadaxon Farxodovich, Nafisa Tuxtasinova	
Zamonaviy ta'lim oluvchilarni milliy iftixor ruhida tarbiyalashning yangicha yondashuvi	113
Xudayberdiev Inom Xasanovich	
Yoshlar oilalarda ekologik madaniyati rivojlanishida turar joy muhiti va gender yondashuvlarining ahamiyati	117
Yusupova Muhabbatxon Abdulajon qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga tabiiy fanlarni o'qitish jarayonida O'simliklar mavzusini o'rgatish metodikasi	122
Normurotova Aziza Karim qizi, Fattoyeva O'g'iloy Ashurqulovna	
Inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozuv ko'nikmalarini rivojlantirishda robototexnika asosidagi assistiv texnologiyalar - "Power band" va "Quvvat qo'lqop" samaradorligi.....	127
Alimardanova Sitara Ikrom qizi, To'rayev Rasul Nortoijevich	
Yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sport mashg'ulotlarining innovatsion ahamiyati	133
Aminov Botir Umidovich	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish	138
Saydanova Dilafruz Sadirdinovna	
Ilmiy-tadqiqotchi ayollarda akademik o'zlik shakllanishi: O'zbekiston sharoitida motivatsion omillar va ijtimoiy-pedagogik aralashuv zarurati	142
Egamqulova Iroda Safar qizi	
Texnika oliygohlarida nogironligi mavjud talabalarning ilmiy kompetentligini rivojlantirish uchun "Adaptiv tadqiqot" interaktiv metodini ishlab chiqish.....	148
Gimayeva Liliya Maskurovna	
Maktab boshqaruvida raqamli monitoring va tahlil tizimlaridan foydalanishning pedagogik samaradorligi...	153
Imamaliyev Ulugbek Turapbayevich	
Onlayn qimor o'yinlariga tobe bo'lgan harbiy xizmatchilar bilan psixokorreksiya ishlarini olib borish tartibi..	157
Olimov Azamat Qahramon o'g'li	
Rusiya o'quvchilarning o'zbekcha bog'lanishli nutqini o'stirishda mashqlarning o'rni	163
Salisheva Zilola Ismoilovna	
Xorijiy mamlakatlar tajribasida raqamli ta'lim va raqamli savodxonlikni rivojlantirishning nazariy asoslari....	169
Toshpulatova Niyoxon Shavkatjon qizi	
Ko'p madaniyatli kompetensiyani rivojlantirish modelini amalga oshirishning tashkiliy va pedagogik mexanizmlari va kutilgan natijalari	174
Vasilyeva Elmira Raisovna	
The Specifics of the Formation of Systems Thinking in Technical Education, Methods and Means of Development.....	178
Yusupova Liliya Fanovna	
Individual yondashuv asosida ko'zi ojiz o'quvchilar uchun individual rivojlanish xaritasini ishlab chiqish metodikasi.....	183
Abdullayev Oybek Alisher o'g'li	

Yaqin masofalarga yugurishda o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish usullari.....	190
<i>Abduqahhorov Nuriddin Xabibulloyevich</i>	
Darslik yozish mas'uliyati.....	194
<i>Ahmadova Mahbuba Shavkat qizi</i>	
Mobil ta'lim texnologiyalari vositalari yordamida darslarni tashkil etish metodikasini takomillashtirish	198
<i>Mamasoliyev Akmaljon Azizjon o'g'li</i>	
Yengil atletika qisqa masofaga yugurish turini o'rgatishda bosqichma-bosqich tayyorlash metodikasi	202
<i>Omonov Shohrux Orzimurol o'g'li</i>	
Abdulla Avloniyning o'zbek tamaddunidagi o'rni xususida ba'zi mulohazalar	206
<i>Tasbolatova Yeliza Yesey qizi</i>	
The Relationship Between Students' Learning Motivation and Academic Procrastination.....	209
<i>Odilbekov Mansurbek Maxmudjon ugli</i>	
"Beg'uborlik ovozi" va o'zini namoyon etish makoni.....	215
<i>Q. M. Ibadullayev</i>	
Формирование лингвокультурологической компетенции иноязычных студентов в цифровой образовательной среде	219
<i>Наталья Николаевна Розикова</i>	
Criteria, Indicators, and Levels for Developing Pre-Service EFL Teachers' Auditive Competence	223
<i>Alibekova Mahzuna Alisher kizi</i>	
Summary of the Cell Elements in Dental Science	229
<i>Ruziyeva Kamola Akhtamovna</i>	
A Customised Method for Treating Generalised Periodontitis and Predicting Cardiovascular Problems Using Salivary Proteomic Profiling	234
<i>Shodiev O. U., Nazarova N. Sh., Agababyan I. R.</i>	
Avtomobilsozlik yo'nalishi talabalarida kommunikativ kompetensiyani raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	239
<i>G. Sh. Doniyorova</i>	

AVTOMOBILSOZLIK YO'NALISHI TALABALARIDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYANI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ORQALI RIVOJLANTIRISH

G. Sh. Doniyorova

Qarshi davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

ORCID - 0009-0008-9812-308X

Annotatsiya: Oliy ta'limda kompetensiyaviy yondashuvning ustuvorligi chet tilini o'qitishda bilimlarni oddiy o'zlashtirishdan ko'ra, ularni real kasbiy vaziyatlarda qo'llashga yo'naltirilgan metodikalarni talab etadi. Ayniqsa, ESP yondashuvi talabalarni kasbiy terminologiya, texnik diskurs va professional kommunikatsiya bilan ishlashga tayyorlaydi. Raqamli texnologiyalar esa ta'lim jarayonini individuallashtirish, moslashtirish va interaktivlashtirish imkonini beradi. Elektron platformalar, mobil ilovalar hamda generativ sun'iy intellekt vositalari talabalarni mustaqil ta'limga jalb etish, tezkor qayta aloqa berish va autentik materiallardan foydalanishni ta'minlaydi [1; 5-8-b.; 2; 12-15-b.]. Shunga qaramay, avtomobilsozlik yo'nalishida raqamli vositalarni aynan kasbiy-kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish nuqtai nazaridan tizimli tahlil qiluvchi tadqiqotlar nisbatan kam uchraydi. Mazkur maqolaning maqsadi ana shu nazariy masalalarni umumlashtirishdan iborat.

Kalit so'zlar: kommunikativ kompetensiya, ESP, avtomobilsozlik, ingliz tili, raqamli pedagogika, sun'iy intellekt, autentik material.

Abstract: The priority of the competency-based approach in higher education requires methodologies aimed at applying knowledge in real professional situations rather than simply mastering it in foreign language teaching. In particular, the ESP approach prepares students to work with professional terminology, technical discourse, and professional communication. Digital technologies, on the other hand, allow for the individualization, customization, and interactivity of the educational process. Electronic platforms, mobile applications, and generative artificial intelligence tools provide students with opportunities for independent learning, instant feedback, and the use of authentic materials [1; pp. 5-8; 2; pp. 12-15]. Nevertheless, studies that systematically analyze digital tools in automotive engineering from the perspective of developing professional communicative competence are relatively rare. The purpose of this article is to summarize these theoretical issues.

Key words: communicative competence, ESP, automotive engineering, English, digital pedagogy, artificial intelligence, authentic materials.

Аннотация: Приоритет компетентного подхода в высшем образовании требует методологий, направленных на применение знаний в реальных профессиональных ситуациях, а не просто на их освоение в процессе обучения иностранному языку. В частности, подход ESP готовит студентов к работе с профессиональной терминологией, техническим дискурсом и профессиональной коммуникацией. Цифровые технологии, в свою очередь, позволяют индивидуализировать, персонализировать и сделать образовательный процесс интерактивным. Электронные платформы, мобильные приложения и инструменты генеративного искусственного интеллекта предоставляют студентам возможность заниматься самостоятельным обучением, получать мгновенную обратную связь и использовать аутентичные материалы [1; с. 5-8; 2; с. 12-15]. Тем не менее исследования, систематически анализирующие цифровые инструменты в автомобильной инженерии с точки зрения развития профессионально-коммуникативной компетенции, встречаются относительно редко. Цель данной статьи - обобщить эти теоретические вопросы.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, ESP, автомобильная инженерия, английский язык, цифровая педагогика, искусственный интеллект, аутентичные материалы.

KIRISH

Raqamli transformatsiya sharoitida avtomobilsozlik sanoati yuqori malakali, xorijiy tilda erkin kasbiy muloqot qila oladigan mutaxassislarga ehtiyoj sezmoqda. Zamonaviy muhandis xalqaro standartlar, texnik reglamentlar, ekspluatatsiya qo'llanmalari, servis hujjatlari va ilmiy-texnik axborot bilan muntazam ishlaydi. Shu sababli ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiya kasbiy kompetensiyaning ajralmas tarkibiy qismiga aylanmoqda [6; 18-22-b.].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

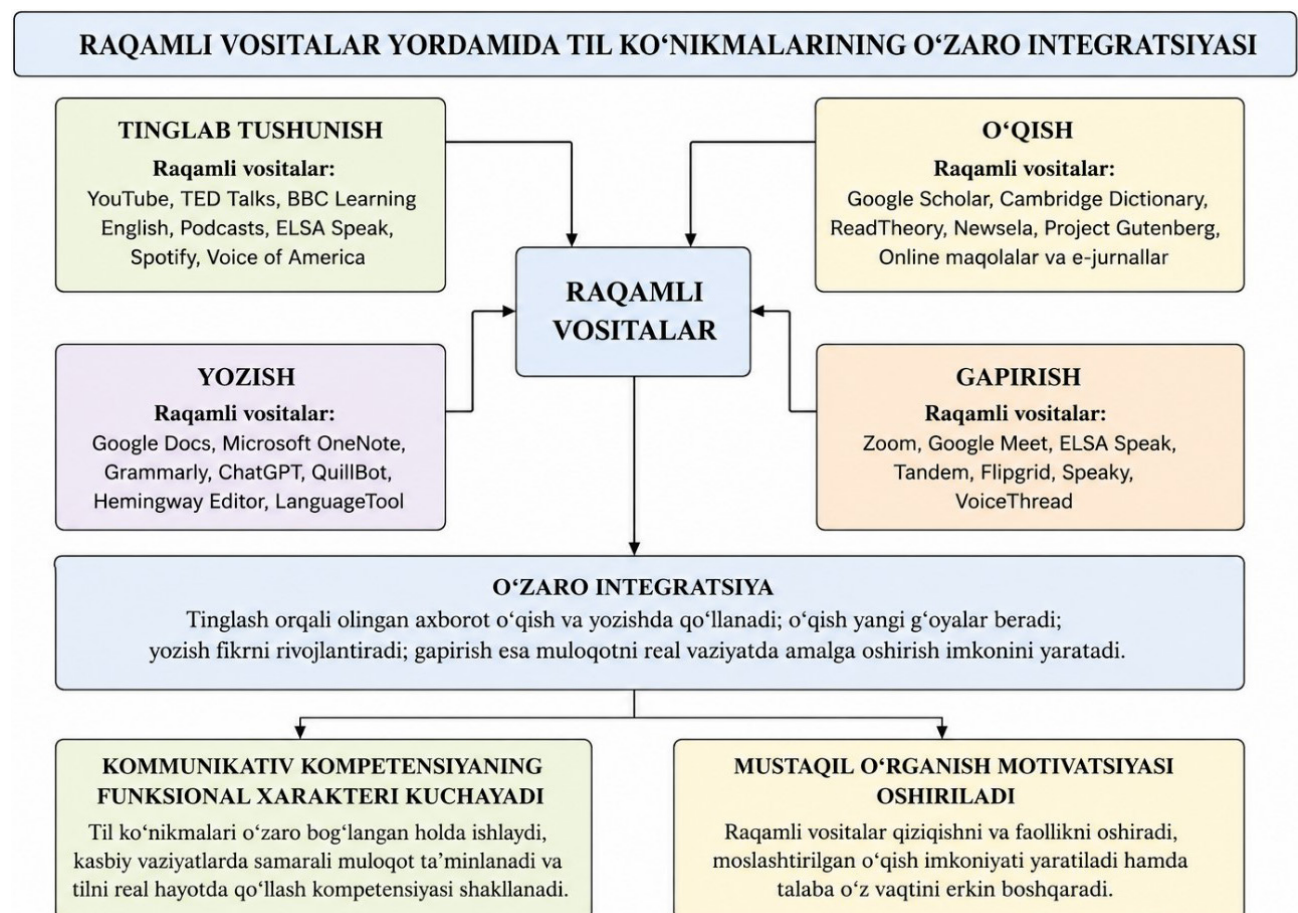
Chet tilini kasbiy maqsadlarda o'qitish (ESP) nazariyasi Tom Hutchinson va Alan Waters tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, unda ta'lim mazmunini talabalarning kasbiy ehtiyojlari asosida tashkil etish zarurligi asoslangan. Dudley-Evans va Maggie Jo St John ESPni kasbiy kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning samarali vositasi sifatida baholagan. Raqamli ta'lim texnologiyalarining til o'qitishdagi imkoniyatlari Marc Prensky hamda George Siemens tomonidan o'rganilib, ular raqamli vositalar mustaqil ta'lim, interaktiv muloqot va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligini oshirishini ta'kidlaganlar. Mazkur ilmiy qarashlar avtomobilsozlik yo'nalishi talabalarida kommunikativ kompetensiyani raqamli texnologiyalar orqali rivojlantirishning nazariy asosini tashkil etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot nazariy xarakterga ega bo'lib, tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, kontent tahlili, analitik-sintetik umumlashtirish va ilmiy interpretatsiya metodlaridan foydalanildi. Xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlarda ESP, raqamli pedagogika hamda sun'iy intellekt asosidagi til o'qitish texnologiyalariga oid konsepsiyalar o'rganildi. Shuningdek, kommunikativ, kompetensiyaviy va konstruktivistik yondashuvlarning nazariy qoidalari tahlil qilindi. Tahlil jarayonida ilmiy manbalarda uchraydigan didaktik tamoyillar, raqamli vositalarning funksional imkoniyatlari va ularning kasbiy til kompetensiyasiga ta'siri o'zaro qiyoslandi [3; 31-35-b.; 9; 40-43-b.].

TAHLIL VA NATIJALAR

Adabiyotlar tahlili ko'rsatishicha, raqamli texnologiyalar kommunikativ kompetensiyaning lingvistik, diskursiv, pragmatik va strategik komponentlarini integrativ tarzda rivojlantirish imkoniyatiga ega. Elektron ta'lim platformalari o'quv materiallarini adaptiv shaklda taqdim etishi sababli individual o'quv trayektoriyasini shakllantirishga xizmat qiladi. Avtomobilsozlik yo'nalishida texnik terminologiyani o'zlashtirish uchun multimodal resurslardan foydalanish samarali hisoblanadi. Matn, grafika, animatsiya, 3D-modellar, videodemonstratsiyalar va audioizohlarning uyg'unligi terminlarning semantik mazmunini chuqurroq anglash imkonini beradi [3; 64-69-b.].

1-rasm: Raqamli vositalar yordamida til ko'nikmalarining o'zaro integratsiyasi

Google Classroom, Moodle va boshqa LMS platformalari o'quv materiallarini markazlashgan holda boshqarish, topshiriqlarni taqsimlash va reflektiv o'qishni tashkil etishga yordam beradi. Quizlet, Cambridge Dictionary va shunga o'xshash vositalar kasbiy leksik minimumni mustahkamlashda muhim didaktik resurs vazifasini bajaradi [6: 27-30-b.].

Generativ sun'iy intellekt vositalari, jumladan, ChatGPT, texnik dialoglar yaratish, yozma matnlarni tahrirlash, grammatik va uslubiy tavsiyalar berish hamda kasbiy vaziyatlarni modellashtirishda qo'llanilishi mumkin. Grammarly kabi platformalar esa akademik yozuv madaniyatini shakllantirishga ko'maklashadi [6: 31-34-b.].

Autentik materiallardan foydalanish talabalarni real ishlab chiqarish diskursi bilan tanishtiradi. Avtomobil ishlab chiqaruvchilarining servis qo'llanmalari, ekspluatatsiya yo'riqnomalari, texnik videolar va xalqaro standartlar asosidagi materiallar kasbiy kommunikatsiyaning tabiiy kontekstini yaratadi [2: 86-90-b.]. Raqamli vositalar yordamida tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalari o'zaro integratsiyada rivojlanadi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalar formativ baholashni qo'llab-quvvatlab, o'z-o'zini nazorat qilish va refleksiya jarayonlarini faollashtiradi. Tezkor qayta aloqa talabalarning individual kamchiliklarini aniqlash va ularni bartaraf etishga xizmat qiladi.

Natijalar ESP bo'yicha klassik va zamonaviy tadqiqotlar bilan uyg'unlashadi. Tadqiqotchilar kasbiy ehtiyojlarni hisobga olgan holda tashkil etilgan til ta'limi yuqori motivatsiya va amaliy natijadorlikni ta'minlashini qayd etadilar. Biroq raqamli vositalardan foydalanishda akademik halollik, axborotning ishonchliligi, tanqidiy fikrlash va media savodxonlik masalalari ham dolzarb hisoblanadi. Shu sababli o'qituvchi raqamli resurslardan foydalanishni metodik jihatdan boshqaruvchi fasilitator rolini bajarishi zarur. Avtomobilsozlik yo'nalishida ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarni maqsadli integratsiya qilish kasbiy terminologiya, texnik matnlarni tahlil qilish, professional yozishmalar va og'zaki muloqot kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi [1: 15-22-b.; 2: 43-48-b.].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Nazariy tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar avtomobilsozlik yo'nalishi talabalarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning muhim didaktik vositasidir. ESP tamoyillari bilan uyg'unlashtirilgan raqamli ta'lim muhiti kasbiy terminologiyani o'zlashtirish, autentik texnik materiallar bilan ishlash, mustaqil ta'limni tashkil etish hamda professional kommunikativ faoliyatni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi. Sun'iy intellekt, LMS platformalari va multimodal resurslardan metodik jihatdan asoslangan foydalanish oliy texnik ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Kelgusidagi tadqiqotlarda alohida raqamli vositalarning didaktik imkoniyatlarini chuqurroq tahlil qilish va ularning ESP kurslariga integratsiya mexanizmlarini takomillashtirish maqsadga muvofiqdir [5: 72-76-b.; 10: 95-101-b.].

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes. Cambridge University Press, 1987.
2. Dudley-Evans T., St John M. Developments in English for Specific Purposes. Cambridge University Press, 1998.
3. Chapelle C. Computer Applications in Second Language Acquisition. Cambridge University Press, 2001.
4. Warschauer M., Kern R. Network-Based Language Teaching. CUP.
5. Mayer R. Multimedia Learning. Cambridge University Press, 2009.
6. Godwin-Jones R. Emerging Technologies for Language Learning.
7. Nunan D. The Learner-Centred Curriculum. 1988.
8. Byram M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. 1997.
9. Celce-Murcia M. Teaching English as a Second or Foreign Language.
10. Coyle D., Hood P., Marsh D. CLIL. 2010.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(7)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.